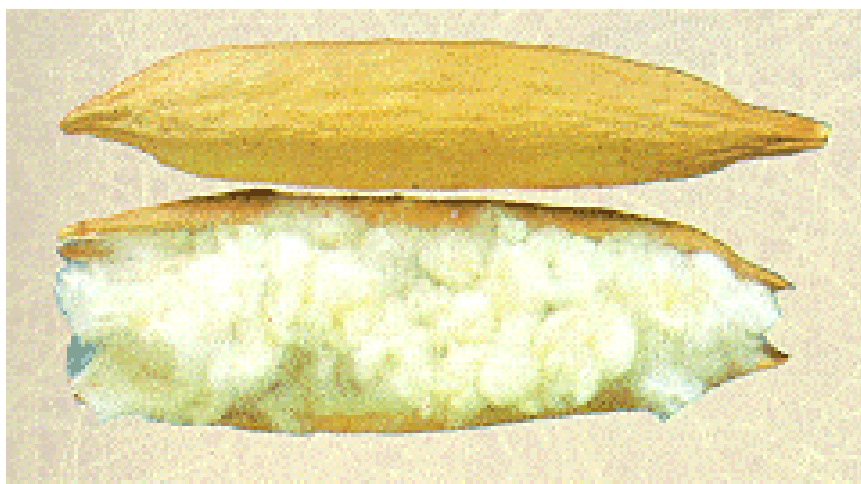

นุ่น...การปลูกและการจัดการ

เรียบเรียง : ผ.ศ กัณฑ์ บุญพรหมมา ภาควิชาพืชไร่
คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ความรู้เบื้องต้น

แหล่งปลูก

นุ่น เป็นพันธุ์ไม้ยืนต้นที่ให้ผลผลิตเส้นใยจากผล หรือฝัก สำหรับประเทศไทยผลผลิตส่วนใหญ่ใช้สนองความต้องการภายในประเทศ อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งนิยมปลูกไว้ใช้สอยในครัวเรือนตามหัวไร่ปลายนา ส่วนในภาคกลางและภาคใต้บางจังหวัด เช่น ประจวบคีรีขันธ์ กาญจนบุรี และนครศรีธรรมราช จะปลูกกันเป็นแบบการค้า ในแต่ละปีไทยจะผลิตนุ่นได้ประมาณ 35,000-40,000 ตัน ตลาดส่งออกที่สำคัญ คือ ญี่ปุ่น ปัจจุบันการผลิต นุ่นของไทยมีแนวโน้มลดลงเพราะเกษตรกรให้ความสำคัญน้อยลง หากไม่ส่งเสริมอย่างจริงจัง ในอนาคตคาดว่าไทยอาจต้องนำเข้านุ่นจากต่างประเทศ

การใช้ประโยชน์

ปุยนุ่น

ทำไส้เบาะ ที่นอน หมอน ฯลฯ

เมล็ด

สกัดเป็นน้ำมันพืช กากที่เหลือใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์

ไส้หุ่น	ใช้เพาะเห็ดฟาง
เนื้อไม้หุ่น	ทำกระสวนทอผ้า เยื่อกระดาษ สันรองเท้า
ราก	ใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์

การจำแนกหุ่น

1. แยกตามลักษณะการแตกกิ่ง

1.1 หุ่นทรงฉัตร แตกกิ่งและเจริญเติบโตในแนวระดับขนานกับพื้นดิน เติบโตเร็ว ลำต้นสูง มีการแตกกิ่งเป็นระยะ แต่ละระยะมี 2-3 กิ่ง

1.2 หุ่นทรงพุ่ม แตกกิ่งและกิ่งจะเจริญเป็นมุมแคบกับลำต้น หรือเกือบขนานกับลำต้น แตกกิ่งมาก และติดฝักตามกิ่งย่อยทำให้ติดฝักมากและกิ่งหักง่าย

2. แยกตามขนาดและความยาวของฝัก

2.1 หุ่นขนาดเล็ก ความยาวฝักต่ำกว่า 15 ซม. ฝักอ้วนป้อม แกนไส้ใหญ่ มีเปอร์เซ็นต์ปุ๋ยน้อย จัดเป็นหุ่นพื้นเมือง พบมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น หุ่นขึ้นก หุ่นกระจับ หรือหุ่นพวง

2.2 หุ่นขนาดกลาง ความยาวฝัก 15-24 ซม. มีทั้งทรงฉัตรและทรงพุ่มเปลือกบาง เปอร์เซ็นต์ปุ๋ยสูงปลูกมากในภาคกลาง มีกลุ่มพันธุ์ต่างๆ มากที่สุด เช่น หุ่นลำสี หุ่นตองตัน หุ่นพวง เป็นต้น

2.3 หุ่นขนาดใหญ่ ความยาวฝักตั้งแต่ 25 ซม. ขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นหุ่นทรงพุ่ม จึงมีความยาวฝักประมาณ 40-50 ซม. ถ้าเป็นทรงฉัตร จะมีความยาว 30-40 ซม. พบมากในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เนื่องจากมีฝักขนาดใหญ่ มีน้ำหนักมาก จึงทำให้กิ่งหักง่าย ฝักเสียหายมาก เช่น หุ่นเขมร หุ่นเกษตร หุ่นโตโก หุ่นญี่ปุ่น เป็นต้น

การปลูกสภาพแวดล้อม

หุ่นเจริญได้ดีในเขตร้อนทั่วไป ทนทานต่อสภาพดินเลวและแห้งแล้งได้ดี สภาพแวดล้อมโดยทั่วไป ทั่วประเทศในประเทศไทยสามารถปลูกหุ่นได้โดยไม่มีปัญหา

การเตรียมดิน

มีการไถพรวนและปรับพื้นที่เช่นเดียวกับการปลูกไม้ผลอื่นๆ โดยเตรียมหลุมปลูกขนาด 50x50 x50 ซม. ระยะปลูก 6x6 เมตร จนถึง 8x8 เมตร เมื่อนุ่นยังเล็กอาจปลูกพืชไร่อายุสั้นแซมระหว่างแถว นุ่น

การเตรียมวัสดุปลูก

ก. ปลูกด้วยกล้าจากเมล็ดเพาะกล้าในกระบะเพาะ หรือในถุงพลาสติก จนกล้ามีความสูง 80-150 ซม. (หรือ 6-12 เดือน) จึงย้ายลงปลูกในไร่

ข. ปลูกด้วยกิ่งปักชำ เลือกตัดกิ่งแขนงของกิ่งใหญ่ไปปักชำในแปลงปักชำที่เตรียมดินอย่างดี ห่างกันประมาณ 10-15 ซม. หมั่นรดน้ำดูแลให้ดี ประมาณ 2-4 เดือนก็นำไปปลูกในแปลงได้

การดูแลและกำจัดศัตรูนุ่น

กำจัดวัชพืชและใส่ปุ๋ย

ตัวด้วงขนาดยาว

ควรหมั่นกำจัดวัชพืชในแปลงเสมอ มีการตายหญ้า พรวนดินรอบหลุมปลูก จะช่วยให้ต้นนุ่นเติบโตเร็ว ควรมีการใส่ปุ๋ยนุ่นทั้งปุ๋ยคอกและปุ๋ยวิทยาศาสตร์ อย่างน้อยปีละครั้ง โดยโรยปุ๋ยคลุกดินรอบๆ ต้น อย่าให้ปุ๋ยที่โคนโดยตรง ควรใส่ปุ๋ยหลังเก็บเกี่ยว หรือก่อนเข้าฤดูฝนนับว่าเหมาะสมที่สุดควรหมั่นกำจัดวัชพืชในแปลงเสมอ มีการตายหญ้า พรวนดินรอบหลุมปลูก จะช่วยให้ต้นนุ่นเติบโตเร็ว ควรมีการใส่ปุ๋ยนุ่นทั้งปุ๋ยคอกและปุ๋ยวิทยาศาสตร์ อย่างน้อยปีละครั้ง โดยโรยปุ๋ยคลุกดินรอบๆ ต้น อย่าให้ปุ๋ยที่โคนโดยตรง ควรใส่ปุ๋ยหลังเก็บเกี่ยว หรือก่อนเข้าฤดูฝนนับว่าเหมาะสมที่สุด

ศัตรูนุ่น

ต้นนุ่นถูกตัวด้วง
ขนาดยาวทำลาย

สีกนุ่นที่ถูกขนอนเจาะ
ปอนุ่นจะสกปรก

โรคไม่ค่อยร้ายแรง ส่วนใหญ่ที่พบเกิดจากเชื้อราที่ใบ เช่น โรคใบเหลือง ส่วนโรคใบจุดและโรครากเน่าเกิดจากสภาพดินที่มีการระบายน้ำไม่ดี แมลงศัตรู ที่สำคัญคือ หนอนของด้วงหนวดยาวเจาะลำต้น พบมากกับต้นหนุ่นที่มีอายุมาก หนุ่นทรงพุ่มจะพบมากกว่าทรงฉัตร เพราะมีกิ่งหนาที่บึกกว่า และยังมีหนอนของด้วงหนวดยาวอีก 2-3 ชนิด เข้าทำลายกิ่ง ทำให้กิ่งหักแต่ไม่ร้ายแรงมากนัก แก้ไขโดยการตัดหรือกรอสารฆ่าแมลงชนิดผงหรือน้ำเข้าไปในรู เมื่อถูกตัวหนอนจะตายได้ หนอนผีเสื้อเจาะฝักหนุ่นทำลายฝักหนุ่นทำให้ปุ๋ยหนุ่นสกปรก พบระบาดทั่วไปในจังหวัดกาญจนบุรี และระบาดรุนแรงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แก้ไขโดยพ่นเซพวินในระยะที่หนุ่นติดฝักแล้ว 7-15 วัน และหลังจากเก็บฝักแล้วควรขุดดินรอบโคนต้นลึก 3-4 นิ้วเพื่อเก็บตักแด้ของหนอนทำลายทิ้งเสีย

การเก็บเกี่ยว

หนุ่นที่ปลูกจากเมล็ด จะเริ่มให้ผลผลิตเส้นใยเมื่อมีอายุ 3 ปีขึ้นไป ถ้าดูแลรักษาดีอาจให้ผลเร็วขึ้น หนุ่นที่ปลูกจากกิ่งปักชำจะให้ผลเร็วกว่า 1-2 ปี ควรทยอยเก็บเฉพาะฝักที่แก่เต็มที่ อย่าเก็บพร้อมกันทั้งหมดเพราะหนุ่นจะออกดอกและแก่ไม่พร้อมกัน หนุ่นอายุ 3 ปี จะให้ผลผลิต 200-350 ฝักต่อต้น ถ้าอายุ 4-5 ปี จะให้ผลผลิต 400-500 ฝักต่อต้น และจะเก็บได้อย่างน้อย 600 ฝักต่อต้น เมื่อหนุ่นมีอายุปีที่ 10 ซึ่งเป็นระยะที่ให้ผลผลิตสูงสุด ต่อจากนั้นผลผลิตจะลดลง จึงควรโค่นทำลายต้นหนุ่นและปลูกทดแทนใหม่เมื่อมีอายุ 13-15 ปี

